

Ranuan eläinpuiston ympäristö matkailun yritysekosysteemiksi -hanke

RYMY 2030 -hanke

1.8.2023 – 29.2.2024

1. RYMY-hankkeen tarve

Ranuan eläinpuiston ympäristö matkailun yritysekosysteemiksi -hankkeen (RYMY-hanke) tarve lähtee seuraavista tunnistetuista kehittämistarpeista.

Ranuan eläinpuiston liiketoimintaympäristön kehittämisen tarve on tunnistettu Ranuan kuntastrategian osallistavassa laatimisprosessissa ja määritelty kunnan strategiseksi kärkihankkeeksi Ranuan kunnan elinkeino-ohjelman osallistavassa laatimisprosessissa:

- Ranuan kuntastrategia 2022 – 2030
 - ” Strategian päämäärät: ... Elinvoimainen ja kansainvälistyvä yritystoiminta ”
 - Yritysten ja työpaikkojen määrän kasvattaminen
 - Etsitään ja houkutellaan uusia investointeja kuntaan
 - Parannetaan yritystonttien tarjontaa
 - Varaudutaan halli- ja muun toimitilan rakentamiseen yrityksille
- Ranuan kunnan elinkeino-ohjelma 2023 – 2030
 - ” Strategiset hankkeet 2023 – 2025:
 - Kehitetään Ranua Resortin ympäristöä matkailuyritysten ekosysteeminä.”

Vaikka hankkeen nimessä mainitaan Ranuan eläinpuisto, hanke ei ole Ranuan eläinpuiston eikä puiston omistavan Ranuan Seudun Matkailu Oy:n kehittämishanke, vaan Ranuan kunnan kehittämishanke, jolla kehitetään kuntaa tässä hankkeessa Ranuan eläinpuiston ympäristöksi nimetyn, Rovaniementien molemmin puolin sijaitsevan alueen elinkeinollisten edellytysten parantamisen kautta (ks. kartta hankehakemuksen liitteenä).

Hankkeen kohdealueella ei ole vuosikymmenten aikana yritysten määrä juurikaan lisääntynyt vaan kysymys on ollut enemmän yritysten vaihtumisesta. Tämän vuoksi eläinpuiston ympäristön kehittäminen yritysten ekosysteemiksi on Ranuan uudessa elinkeino-ohjelmassa nostettu yhdeksi kunnan kolmesta strategisesta hankkeesta. Edellisessä Master Planissa ja maankäyttösuunnitelmassa oli joitain hahmotelmia reitti-infrasta eläinpuiston ympäristöön. Aineistoa tullaan hyödyntämään tässä hankkeessa. Edellisen Master Planin ja maankäyttösuunnitelman laatiminen ei ole saanut julkista tukea.

2. Hankesuunnitelman taustaa

Tämän hankesuunnitelma vastaa tunnistettujen kehittämistarpeiden ja Ranuan kunnan tahtotilan lisäksi valtakunnallisten ja Lapin aluekehitysohjelmien tavoitteisiin. Hanke kohdistuu matkailuun, joka on yksi Lapin kärkitoimialoista. Hanke tulee osaltaan edistämään seuraavien Lapin maakuntaa kehittävien ohjelmien kehittämiskohteiden strategisten painopisteiden tuloksellista toteutumista.

2.1. Lapin oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma

”Tuetaan elinkeinorakenteen monipuolistamista, investointien edistämistä ja pk-yritysjäyden ja työllisyyden kehittämistä. Alueen elinvoimaa kehitetään yritysten, investointien, työvoiman ja asukkaiden pitämiseksi ja houkuttelemiseksi.”
(Lapin JTF-suunnitelma, s. 12)

”Tuetaan mm.

- *pk-yritysten mukautumista muutokseen, liiketoiminnan uusiutumista ja uuden yritystoiminnan kehittämistä;*
- *yritystoiminnan sijoittumista haastavaikutuksista kärsiville alueille kehittämällä yritysten toimintaympäristöä;*
- *yritysten ja alueen elinkeinoelämän toimialojen monipuolistamista;*
- *yritysten investointeja ja kehittämishankkeita, jotka varmistavat yritysten kasvua, talouden monipuolistamista ja uudistamista.”*
(Lapin JTF-suunnitelma, s. 13)

2.2. Lappi-sopimus 2022 – 2025 ja toimeenpanosuunnitelma 2022 – 2023

Strateginen painopiste: ”Arktinen talous ja teollisuus kasvavat kestävästi uudistumalla”

”Lappi-sopimuksen tavoitteena on edistää Lapin monipuolista elinkeinorakennetta ja kasvattaa yritysten kilpailukykyä, samalla ylläpitäen tasapainoa luonnonvarojen ja luonnonolosuhteiden kanssa.” (Lappi-sopimus, s.33)

”Yritysten kasvun, uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja toimialojen edistäminen tavoitteena monipuolistaa elinkeinorakennetta ja siten parantaa resilienssiä talouden rakennemuutoksia tai erilaisia häiriötiloja vastaan.” (Lappi-sopimus, s. 34)

”Vihreä siirtymä pitää sisällään kaikkia niitä keinoja ja toimintatapoja, joilla voidaan vähentää hiilidioksidipäästöjä. Keskeisimpiä kysymyksiä tarkastelussa ovat uusiutuvan energian käyttö, energiatehokkuus ja kierrätysraaka-aineiden käyttö, joihin toimialojen vihreän siirtymän suunnitelmissa tulisi ottaa kantaa ko. toimialan näkökulmasta.”
(Lappi-sopimus, s. 36)

”Lapin elinvoiman kannalta on tärkeää, että Lapissa on menestyviä ja kasvuhakuisia yrityksiä, joihin syntyy uusia työpaikkoja. Kuten jo edellä on todettu, näiden yritysten toimintaedellytysten, jatkuvuuden ja uusiutumisen tukeminen ovat Lappi-sopimuksen keskeisimpiä kehittämistavoitteita. Lisäksi edistämme uusien yritysten sijoittumista

Lappiin, yritystoiminnan aloittamista, yrittäjyyteen kasvamista ja omistajanvaihdoksia.” (Lappi-sopimus, 38)

”Toimenpiteitä: Yritysten toimintaedellytysten, uudistumisen, kansainvälistymisen ja kasvun tukeminen, sekä uusien yritysten sijoittumisen edistäminen; Uusiutuvan energian käytön ja energiatehokkuuden lisääminen, sekä kiertotalouden kehittäminen.” (Lappi-sopimus, s. 41)

”Yritysten toimintaedellytysten, uudistumisen, kansainvälistymisen ja kasvun tukeminen sekä uusien yritysten sijoittumisen edistäminen” (Toimeenpanosuunnitelma, s. 11)

2.3. Lapin älykkään erikoistumisen strategia 2023 – 2027

”Toimialoittain tarkasteltuna vihreällä ja digitaalisella siirtymällä edistetään kestäviä ja vastuullisia tekoja edistäen ilmastotoimia. Matkailun osalta tämä tarkoittaa esimerkiksi matkailijoiden ja ravintoloiden jätteiden tehokkaampaa hyötykäyttöä, vähähiilisemmän ja älykkäämmän liikumisen ratkaisuja tai energiatehokkaampia logistisia ratkaisuja.” (Älykäs erikoistuminen, s. 8)

”Strategiassa painotetaan vaikuttavan alueellisen yhteistyön kehittämistä niin, että se synnyttää uutta liiketoimintaa, uudistaa alueen osaamista ja lisää yritysten halukkuutta investoida osaamiseen, tuotannon, palveluiden ja prosessien kehittämiseen.” (Älykäs erikoistuminen, s. 12)

”Edistää yritysten halukkuutta investoida osaamisen, tuotannon, palveluiden ja prosessien kehittämiseen ja parantaa Lapin houkuttelevuutta investointikohteena.” (Älykäs erikoistuminen, s. 12)

Strateginen painopiste: ”Kiertotalous kestävän kasvun perustana”

”Kehitetään alueen yritysten, kuntien ja tutkimus- ja koulutustoimijoiden yhteistyötä kiertotalouden edistämiseksi” (Älykäs erikoistuminen, s. 14)

Strateginen painopiste: ”Hyvinvointi- ja elämyspalveluita luonnosta”

”Kuluttajien ostopäätöksiin vaikuttaa entistä vahvemmin matkakohteen ja sen tarjoamien tuotteiden tuottama hyvinvointi ja palveluiden vastuullisuus sekä kestävyys. Näihin vaatimuksiin vastaaminen sekä toimintaympäristön muutosten ennakointi on yhä useamman yrityksen liiketoiminnan kannalta olennaista.” (Älykäs erikoistuminen, s. 15)

”Parannetaan infrastruktuurin hyödynnettävyyttä lumettoman ajan palveluiden kehittämisessä” (Älykäs erikoistuminen, s. 15)

”Parannetaan kohteiden fyysistä saavutettavuutta ja hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja hyvinvointi- ja elämyspalveluiden tuottamisessa sekä palveluiden saavutettavuudessa” (Älykäs erikoistuminen, s. 15)

2.4. Lapin matkailustrategia 2020 – 2023 (päivitys 2021)

”Toimintaympäristön ja elinvoimaisuuden kehittämiseen liittyvät toimenpiteitä tulee kohdistaa myös yrityksiin, joissa kasvu on hiipunut esimerkiksi koronavaiheeseen”

seurauksena. Monipuolinen yritystoiminta ja -rakenne ovat matkailualueen ja kunnan elinvoimaisuuden edellytys.” (Matkailustrategia, s. 32)

” Matkailijoille tärkeimpiä kestävyiden osoituksia matkapalveluissa ovat muun muassa vesi- ja energiatehokkuus, jätehuolto, paikallisten tuotteiden ja palveluiden käyttö, paikallinen työllistäminen, kulttuuriperinnön vaaliminen ja paikallisen väestön huomioiminen.” (Matkailustrategia, s. 32)

3. Hankkeen hakija

Hankkeen hakija on Ranuan kunta. Ranuan kunnalla on pitkä ja vankka kokemus ohjelma-perusteisesta kehittämisestä ja onnistuneiden kehittämishankkeiden toteuttamisesta. Ranuan kunnalla on riittävät taloudelliset edellytykset hankkeen toimenpiteiden toteuttamiseksi ja niistä aiheutuneiden kustannusten suorittamiseksi ennen maksuhakemuksia. Tästä huolimatta haettavalla tuella on merkittävä vaikutus tuen käytön kohteena olevien toimenpiteiden toteuttamiseksi ja tarpeellisten tulosten saavuttamiseksi.

Hanke toteutetaan kokonaan kilpailutettuina asiantuntijaostopalveluina. Hankkeen koordinoi ja toteuttamista tukee sekä valvoo kunnan elinkeinoyksikkö Business Ranua, jossa on riittävät kehittämis-, hankeosaamis- ja viestintäresurssit.

4. Hankkeen kohderyhmät

Hankkeen välittömiä kohderyhmiä ovat Ranuan eläinpuiston alueen maanomistajat ja alueella sijaitsevat sekä toimivat ohjelmapalveluyritykset, majoitusyritykset ja matkailun liitännäisyrietykset. Hanke luo edellytyksiä ja puitteita, jotta alue houkuttelee ja alueelle voi tulevaisuudessa kestävästi sijoittua myös kunnan ulkopuolelta tulevaa uutta yritystoimintaa. Hankkeen konkreettisia kumppaneita ovat yritykset, joista tarvittava osa on sitoutunut hankkeen yksityisrahoitukseen.

Hankkeen välillisiä kohderyhmiä ovat kansainväliset ja kotimaiset matkailijat, matkanjärjestäjät, muiden yritysten asiakkaat sekä uusien yritysten yrittäjät, työntekijät ja heidän mahdolliset perheensä uusina asukkaina.

Hankkeen lähimpiä yhteistyökumppaneita ovat Ranua Finland -yhteismarkkinointi ja Ranuan Matkailuyhdistys ry.

5. Hankkeen tavoite

Hankkeen tavoitteena on luoda hankkeessa tehtävällä eläinpuiston ympäristön yritystoiminnan kehittymisen kannalta tarpeellisella kokonaisvaltaisella kehittämissuunnitelmalla kestävä kasvun ja työllistävyyden edellytyksiä.

Kehittämissuunnitelmassa tullaan esittämään toimijoiden yhteinen näkemys Ranuan eläinpuiston ympäristön potentiaalin kehittämiseksi yrityksiä, investointeja ja matkailijoita houkuttelevaksi kansainvälistyväksi kestävä matkailun monipuoliseksi yrityseskosysteemiksi; vetovoimaiseksi matkailukeskittymäksi, joka ruokkii koko Ranuan matkailua ja muita elinkeinoja.

6. Hankkeen toimenpiteet

Hankkeen konkreettiset toimenpiteet ovat:

Työpaketti 1

- toimijoiden sitouttaminen osallistavaan yhteiseen kehittämistyöhön
 - Työpajat

Työpaketti 2

- matkailuyritysten ja muiden yritysten tarpeiden kartoittaminen ml. investointisuunnitelmat ja -tarpeet
- kotimaisten ja kv. asiakkaiden sekä matkanjärjestäjien kysynnän ja tarpeiden kartoittaminen
 - Uusia ohjelmapalveluja, majoitusta, reittejä, teitä?
 - Haastattelut ja kyselyt

Työpaketti 3

- kehittämissuunnitelman laatiminen
 - Toimialatiedon ja muiden lähtötietojen kokoaminen ja analysointi
 - Alueen nykytilan ja toimintaympäristön analyysi
 - Matkailu- ja muiden toimialojen tulevaisuustrendit
 - Haastattelu-, kysely- ja työpaja-aineistojen analysointi
 - Tulevaisuusskenaariot
 - Maankäyttösuunnitelma, reittisuunnitelma (maankäyttömuotojen yhteensovittaminen; yhdyskuntarakenteen tehokas kestävä keskittäminen; liikennejärjestelyt);
 - Ideointi ja visualisointi tarpeiden pohjalta
 - strategiset valinnat ja linjaukset

Hanketta toteutettaessa hakeudutaan yhteistyöhön erityisesti Lapissa käynnissä olevien vihreän siirtymän tavoitteita toteuttavien hankkeiden kanssa.

7. Hankkeen vaikuttavuus, tulokset ja hyödynnettävyys

Hankkeella Ranuan eläinpuiston ympäristön pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen kehittäminen, investoinnit, toimialat ylittävä palvelutarjonta sekä yritys yhteistyö nousevat uudelle tasolle.

Hankkeen konkreettinen tulos on kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma Ranuan eläinpuiston ympäristön kehittämisen ohjaamiseksi vetovoimaiseksi matkailun yritys-ekosysteemiksi tulevine investoineen. Kehittämissuunnitelmaa voidaan kutsua myös Master Planiksi.

Hankkeella pyritään vaikuttamaan uuden matkailun yrityskeskittymän muodostumiseen ja uudenlaisen yritysysteistyön sekä sen myötä muun muassa toimintojen synergiaetujen syntymiseen ja sitä kautta matkailijoiden määrän ja viipymän kasvattamiseen sekä ympäristöisen tarjonnan vahvistumiseen.

Hankkeella parannetaan yritysten kasvuedellytyksiä ja monipuolistetaan Ranuan elinkeinoja yritysten havaitessa uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Uuden yritysekosysteemin odotetaan tuovan pitkällä tähtäimellä pysyviä vaikutuksia koko Ranuan elinvoiman ja matkailutoiminnan lisääntymiseen uusina yrityksinä, työpaikkoina ja asukkaina.

Yritysekosysteemin sisäinen vihreä siirtymä

- Kokonaisvaltainen aluesuunnittelu auttaa ja kannustaa yrityksiä energiatehokkuuden parantamiseen resurssiviisailla ratkaisuilla, kuten esimerkiksi vihreän energiaverkon suunnitteluun (aurinkopaneelit, jätehuolto jne.)
- Kävelykeskustaan keskitetyt toiminnot vähentävät liikkumista kohteesta ja palvelusta toiseen.
- Toimintaympäristö kehittyy kestävästi sekä johdonmukaisen suunnitelmallisesti ja hallitusti.

Hankkeella aikaansaatu toiminta jatkuu hankkeen päätyttyä kehittämissuunnitelman toteuttamisena matkailutoimijoiden yhteistyönä ja kuntaorganisaation koordinoimana. Kehittämishankkeen tulokset ovat myös yleisesti hyödynnettävissä.

8. Hankkeen kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kustannusmalli: Kertakorvaus

Hankkeen kustannusarvio

Ostopalvelut (alv. 0 %)

- Kehittämissuunnitelma	50 000 €
- Maankäyttösuunnitelma	20 000 €
- Reittisuunnitelma	15 000 €
- Visualisointi	15 000 €

Yhteensä **100 000 €**

Hankkeen rahoitussuunnitelma

Lapin liitto: JTF ja valtio	80 %	80 000 €
Ranuan kunta	15 %	15 000 €
yritykset	5 %	5 000 €
Yhteensä		100 000 €